

Guia Itinerari Formatiu Tipus

Psiquiatria

(5 anys)

Autors: Evaristo Nieto i Marta Puig

Data elaboració: Març 2024

Data aprovació per la Comissió de Docència: 13 de març de 2024

[Pla de Formació de l'especialitat en Psiquiatria basat en la guia formativa aprovada per la Comissió Nacional corresponent, que serà d'aplicació a cada resident del servei de Psiquiatria, sense perjudici de ser adaptat al pla individual de formació de cada resident.]

Índex

Introducció	3
Objectius de la formació	4
Acollida i coneixement de tots els dispositius i personal de la Unitat Docent i de la Divisió de Salut Mental d'Althaia.....	5
Calendari de rotació.....	8
Objectius específics	10
Atenció continuada / Guàrdies	20
Sessions clíniques i bibliogràfiques	23
Altres aspectes de la formació.....	24
Participació en comissions i comitès	26
Pla de formació transversal (PFT)	27
Activitat de recerca	30
Pla Individual de Formació.....	32
Bibliografia	33

Introducció

Cada Unitat Docent acreditada ha d'elaborar i documentar la Guia o Itinerari Formatiu Tipus, que és el pla de formació de l'especialitat fet pels tutors i prenen com a base les guies formatives de cada una de les especialitats i aprovades per la corresponent Comissió Nacional de l'especialitat.

La Guia o Itinerari Formatiu Tipus serà d'aplicació a cadascun dels residents de la Unitat Docent acreditada i vinculats a la nostra institució i de la mateixa especialitat, sense perjudici a ser adaptat al Pla Individual de Formació de cada resident.

Els tutors han de fer la Guia o Itinerari Formatiu Tipus i el Pla Individual de Formació en coordinació amb els responsables dels dispositius assistencials.

El tutor ha de proposar la guia i itinerari formatiu tipus a la comissió de docència per tal de que sigui aprovada.

Les Guies o Itineraris Formatius Tipus han de ser custodiades per la Comissió de Docència.

L'actual Guia s'ha realitzat segons el dictaminat per el BOE del dissabte 4 de març del 2023, secció I (pagines 32231-32291) referent a la nova especialitat de Psiquiatria Infantil i la de Psiquiatria d'Adults de 5 anys.

<https://www.boe.es/boe/dias/2023/03/04/pdfs/BOE-A-2023-5700.pdf>

Objectius de la formació

Són aquells que defineixen línies generals d'aprenentatge per formar especialistes competents i útils a la societat.

Es facilitarà la formació del resident per l'adquisició de coneixements, habilitats i actituds que el facin capaç per l'assistència de pacients.

Característiques de l'aprenentatge:

- Començar per on es qui aprèn (personalitzat).
- Motivador (només aprendran allò que ells mateixos creuen que han d'aprendre).
- L'aprenent és un participant actiu.
- Els aprenents han de ser capaços d'avaluar la seva pròpia actuació (autoavaluació formativa).
- Adequat Feedback docent/aprenent.

Cal fomentar els objectius d'autocrítica, actitud proactiva a l'aprenentatge permanent, a desenvolupar projectes de recerca i a la gestió de recursos relacionats amb l'assistència sanitària.

Acollida i coneixement de tots els dispositius i personal de la Unitat Docent i de la Divisió de Salut Mental d'Althaia

Objectius específics

- Presentació de tots els professionals de la Unitat Docent i de la Divisió de Salut Mental d'Althaia i coneixement de l'Organigrama de la mateixa.
- Coneixement d'ubicació dels dispositius de la Unitat:
  - Hospital de Sant Joan de Déu.
    - Unitat d'Hospitalització Psiquiàtrica d'adults i infantil.
    - Urgències i Unitat d'observació.
    - Altres Unitats d'hospitalització i Centre Hospitalari (Interconsultes).
  - Edifici C.S.M.A.
    - CSM d'adults.
    - Hospital de Dia d'adults.
    - C.E.S.M.I.J.
    - Hospital de Dia d'infantil.
    - C.A.S.D.
    - Aula Docent.
  - Edifici Mosaic.
    - Centre de Dia.
    - Club Social.
    - P.S.I.
  - Centre Hospitalari.
    - Programes PAICSAMAEC i SEMS-D.

- Altres Dispositius.
  - Psiquiatria Penitenciària.
  - ABS Althaia i CAP BAGES (ASSIR).
  - Dispositius ambulatoris comarcals de Berga, Solsona i Puigcerdà.

Organització de les activitats assistencials

Hora/Lloc	Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres
8:00- 15:00	Unitat d'Hospitalització ó Psiquiàtrica	Unitat d'Hospitalització ó Psiquiàtrica	Unitat d'Hospitalització ó Psiquiàtrica	Unitat d'Hospitalització ó Psiquiàtrica	Unitat d'Hospitalització Psiquiàtrica
08:00-15:00	C.S.M adults, C.E.S.M.I.J i C.A.S.D		C.S.M adults, C.E.S.M.I.J i C.A.S.D		C.S.M adults, C.E.S.M.I.J i C.A.S.D
08:00-20:00		C.S.M adults, C.E.S.M.I.J i C.A.S.D		C.S.M adults, C.E.S.M.I.J i C.A.S.D	
08:00-15:00	Hospitals de dia (adults i infantil)	Hospitals de dia (adults i infantil)	Hospitals de dia (adults i infantil)	Hospitals de dia (adults i infantil)	Hospitals de dia (adults i infantil)

Guàrdies i horari de les mateixes

- De Dilluns a Divendres de 15 a 8 hores del dia següent.
- Caps de setmana i Festius de 8 a 9 hores del dia següent.

Organització de les activitats científiques i lloc de realització

- Sessions clíniques i Sessions bibliogràfiques de tota la Divisió de Salut Mental: Dimecres de 8:30 a 10 hores, la majoria en format on-line i algunes presencials a la Sala d'actes.

Treballs de recerca i oferta d'activitats de recerca per a metges residents

Les principals línies d'investigació son:

- Compliment de tractament amb Trastorns Mentals severos.

- Trastorn Bipolar.
- Conducta suïcida.
- Discapacitat Intel·lectual, TEA i Trastorns de Conducta.

Calendari de rotació

Són tots aquells períodes definits de formació, ja siguin realitzats dins de la pròpia Unitat Docent, fora d'aquesta però dins la institució o fora de la institució, tan d'aquells necessaris per l'òptima formació del resident com d'aquells optatius.

PRIMER ANY DE RESIDÈNCIA

MEDICINA INTERNA.....	2 mesos.....	Althaia
NEUROLOGÍA	2 mesos.....	Althaia
ATENCIÓ PRIMÀRIA.....	1 mes.....	Althaia
PEDIATRÍA	1 mes.....	Althaia
UHPA. ADULTS.....	2 mesos.....	Althaia
INTERCONSULTA ADULTS.....	1 mes.....	Althaia
HOSPITAL DE DIA ADULTS	1 mes.....	Althaia
CSMA.....	1 mes.....	Althaia

SEGON ANY DE RESIDÈNCIA

CSMA.....	3 mesos.....	Althaia
UHPA INFANTO-JUVENIL.....	2 mesos.....	Althaia
HOSPITAL DE DIA INFANTIL.....	1 mes.....	Althaia
INTERCONSULTA INFANTIL	1 mes.....	Althaia
CSMIJ	4 mesos.....	Althaia

TERCER ANY DE RESIDÈNCIA

UHPA ADULTS.....	6 mesos.....	Althaia
INTERCONSULTA ADULTS.....	3 mesos.....	Althaia
CASD.....	2 mesos.....	Althaia

QUART ANY DE RESIDÈNCIA

CSMA.....	4 mesos.....	Althaia
HOSPITAL DE DIA	3 mesos.....	Althaia
REHABILITACIÓ	2 mesos.....	Althaia

PSICOGERIATRIA.....2 mesos.....Hospital de Sant Andreu (Manresa)

CINQUE ANY DE RESIDENCIA

UNIDA CLINI./INVESTI. ESPECIALITZADES..7 mesos (mín 2 m/cada 1).....Althaia

ROTACIÓ LLIURE.....4 mesos.....Lliure Elecció

Objectius específics

Primer any de residència

A. MEDICINA INTERNA

Durada: 2 mesos

1. Realitzar i valorar adequadament l'anamnesi exploració física i història clínica completa dels pacients amb patologia mèdica.
2. Sol·licitar i valorar adequadament les diferents proves complementàries mèdiques bàsiques: analítica, proves d'imatge, ECG, etc.
3. Diagnosticar i tractar adequadament les patologies mèdiques més freqüents: Infeccions urinàries i respiratòries, diabetis, hipertensió.
4. Diagnosticar i tractar adequadament les patologies mèdiques més urgents: IAM, pneumònia, insuficiència respiratòria aguda, insuficiència renal aguda TE.
5. Conèixer aquelles patologies mèdiques (HIV, hepatitis, malalties endocrines...) i tractaments farmacològics més relacionats amb alteracions mentals.
6. Presentar una sessió clínic-bibliogràfica durant la rotació.
7. Realitzar història clínica/nota d'ingrés/informe d'alta de 15 pacients ingressats a Medicina Interna.

B. NEUROLOGIA

Durada: 2 mesos

1. Realitzar adequadament l'exploració neurològica.
2. Diagnòstic de les principals malalties NRL: Demència i altres malalties degeneratives, M. Parkinson, Epilèpsia, ACV, EM, ELA.
3. Conèixer, indicar i valorar les principals proves neurològiques: EEG, TAC, RNM, Punció lumbar, Datscan.
4. Conèixer les manifestacions psiquiàtriques de les malalties NRL i fer diagnòstic diferencial amb patologia mental primària (encefalitis, trastorns moviments...).
5. Conèixer efectes secundaris NRL dels psicofàrmacs (antipsicòtics, liti, etc.) i els efectes secundaris psiquiàtrics dels tractaments neurològics (L-Dopa, Antiepilep.).
6. Presentar 1 sessió clínic/bibliogràfica durant la rotació.

7. Realitzar Història clínica-nota d'ingrés/informe d'alta d'un mínim de 25 pacients amb patologia neurològica durant la rotació.

C. ATENCIÓ PRIMÀRIA

Durada: 1 mes

1. Conèixer programes preventius de primària sobre patologies mentals prevalents.
2. Conèixer intervencions comunitàries des de la Assistència primària.
3. Conèixer coordinació de la Assistència primària amb la Xarxa de Salut mental.

D. PEDIATRIA

Durada: 1 mes

1. Conèixer la patologia pediàtrica més freqüent a Urgències, Consultes Externes de pediatria (Neurologia, Endocrí i Digestiu) i CDIAP.
2. Aprendre les principals dificultats en el maneig d'aquestes patologies a nivell psicològic (acceptació malaltia, maneig de la família, integració a l'escola...).
3. Treballar la comunicació amb la família i el pacient pediàtric.
4. Presentar un cas, revisió bibliogràfica... al servei cap al final de la rotació.

E. UNITAT HOSPITALIZACIÓ PSIQUIÀTRICA D'ADULTS (UHPA I)

Durada: 2 mesos

1. Realització de la exploració psicopatològica i de la història clínica psiquiàtrica.
2. Conèixer i realitzar adequadament els diferents apartats de la història clínica e informe d'alta psiquiàtric (antecedents familiars i personals, malaltia actual, exploració psicopatològica, evolució, etc.).
3. Conèixer i aplicar les exploracions a realitzar durant el ingrés a la UHPA.
4. Conèixer els paràmetres de la analítica d'ingrés estàndard i altres proves obligatòries durant l'ingrés (pes a l'ingrés i alta, nivells de liti i valproat, etc).
5. Conèixer la utilitat i criteris de sol·licitud d'altres proves complementàries habituals com determinació de tòxics en orina, TEC cranial, interconsulta a altres serveis.

F. INTERCONSULTA PSIQUIÀTRICA D' ADULTS

Durada: 1 mes

1. Conèixer els quadres més habituals a la interconsulta: Sd. Confusional, Demències, Trastorns Adaptatius, TUS d'alcohol, Trastorns conversius.
2. Aplicar correctament el MEC per la valoració cognitiva dels pacients ingressats en altres serveis.
3. Conèixer com establir una coordinació adequada i empàtica amb els professionals de les Unitats que realitzen les Interconsultes.

G. HOSPITAL DE DIA D'ADULTS

Durada: 1 mes

1. Conèixer les característiques específiques de la hospitalització parcial, les seves principals indicacions i el maneig dels pacients ingressats.
2. Conèixer els criteris de derivació d'alta i derivació a altres recursos ambulatoris (CSMA, CASD) i hospitalaris (UHPA d'aguts i subaguts) des de hospital de dia.

Segon any de residència

H. CESAM

Durada: 4 mesos (R1 1 mes+ R2 3 mesos)

1. Aprendre a realitzar Historia clínica completa i a sol·licitar les proves pertinents (analítiques, TAC, Psicometries) de les primeres visites ambulatories realitzant al menys 30 primeres supervisades.
2. Conèixer els diagnòstics més freqüents de la patologia psiquiàtrica ambulatoria (T.Afectius uni i bipolars, Tr.Esquizofrènics i altres Tr.Psicòtics, Tr.d'Ansietat, Tr.adaptatius, TCA, TP, TDAH, TE adult...)
3. Aprendre coordinació, treball en equip i empatia amb la resta dels professionals (psicologia, infermeria, treball social...).
4. Coordinació adequada amb la primària per realitzar altes i devolució de pacients.
5. Conèixer la resta de recursos de Psiquiatria d'Adults (Urgències, Hospital de Dia, Unitat d Hospitalització, CASD) i programes (PSI,PAE-TPI, PAICSAMAEC, SEMS-DI) coneixent criteris de derivació i coordinació.

I. UNITAT D, AGUTS D'INFANTIL

Durada: 2 mesos

1. Adquirir coneixements i habilitats sobre el diagnòstic i valoració de la gravetat en pacients aguts i subaguts.
2. Adquirir coneixements i habilitats sobre l'atenció, avaluació i intervenció psicològica i psicofarmacològica a pacients ingressats en una unitat d'hospitalització psiquiàtrica.
3. Conèixer els principals recursos de coordinació des del dispositiu d'hospitalització d'aguts i subaguts. I participar en les reunions d'equip i coordinacions entre diferents dispositius.
4. Conèixer els rols dels diferents professionals de l'equip interdisciplinari (psiquiatria, psicologia, infermeria, treball social, teràpia ocupacional).
5. Participar en les entrevistes individuals i familiars.
6. Participar en l'elaboració d'informes d'alta i cursos clínics.
7. Conèixer els criteris d'alta i d'indicació de derivació a altres serveis i d'hospitalització psiquiàtrica infantil.

J. HOSPITAL DE DIA DEL ADOLESCENT

Durada: 1 mes

1. Adquirir coneixements i habilitats sobre l'atenció, avaluació i intervenció psicològica i psicofarmacològica a pacients ingressats en una unitat d'hospitalització parcial.
2. Adquirir coneixements, i habilitats sobre l'avaluació diagnòstica dels pacients ingressats incloent, si escau, criteris de gravetat/complexitat, símptomes deficitaris o incapacitants, curs i pronòstic així com indicacions del tractament farmacològic.
3. Conèixer els principals recursos de coordinació des del dispositiu d'hospitalització parcial.
4. Conèixer els diferents rols professionals dins de l'equip interdisciplinari d'un hospital de dia d'adolescents.
5. Realitzar primeres entrevistes, visites de seguiment a pacients i entrevistes amb familiars.
6. Realitzar visites d'orientació a familiars/cuidadors dels pacients ingressats sobre la problemàtica i evolució del pacient, aportació d'indicacions per a la interacció familiar, psicoeducació, etc.

7. Participar a les reunions multidisciplinàries per a la coordinació dels casos, elaboració de plans de tractament i derivacions/coordinacions amb altres dispositius necessàries per garantir el seguiment després de l'alta.

K. INTERCONSULTA DE PSIQUIATRIA INFANTIL

Durada: 1 mes

1. Conèixer els quadres més habituals a la Interconsulta: Intoxicacions medicamentoses, abús de drogues TCA, TEA, Ansietat, Trastorns Adaptatius i Trastorns conversius.
2. Conèixer i fer abordatge de la repercussió psicològica de la patologia orgànica greu a la infància (oncològica, DM tipus I).
3. Conèixer com establir una coordinació adequada i empàtica amb els professionals de les unitats que realitzen les Interconsultes: Pediatria i Urgències.

L. CSMIJ

Durada: 4 mesos

1. Adquirir coneixements, i habilitats sobre exploració psicopatològica, diagnòstic i diagnòstic diferencial mitjançant la entrevista clínica.
2. Conèixer els sistemes de classificació diagnòstica i les guies clíniques nacionals i internacionals per l'abordatge dels trastorns mentals en edat infanto-juvenil.
3. Adquirir coneixement i habilitats sobre les intervencions psicològiques i els tractaments psicofarmacològics.
4. Conèixer els diferents dispositius i recursos de la zona dedicats a la Salut Mental del menors de 18 anys i prendre les decisions adequades per establir coordinacions, derivacions i relacions de suport amb altres serveis i/o institucions.
5. Aprendre a dissenyar un pla terapèutic individualitzat (PTI) de tractament, basats en l'evidència científica i adaptats a les característiques clíniques i sociodemogràfiques de cada pacient.
6. Conèixer els rols dels diferents professionals que formen part de l'equip interdisciplinari del CSMIJ (psiquiatria, psicologia, treball social, infermeria, educador social, terapeuta ocupacional).
7. Realitzar alguna visita domiciliaria amb l'Equip d'atenció a la Crisis.

Tercer any de residència

M. UNITAT HOSPITALITZACIO PSIQUIATRICA D'ADULTS (UHPAII)

Durada: 6 mesos

1. Conèixer eficàcia, efectes secundaris i maneig dels tractaments més potents per els TMS (Clozapina, liti i TEC).
2. Valoració del risc d'incompliment terapèutic en els TMS i saber indicacions i maneig dels antipsicòtics d'acció perllongada.
3. Conèixer i diagnosticar comorbiditats en els TMS, tant a eix I (TDAH, TEA, consum de substàncies) com a eix II (TP, DI,...).
4. Conèixer, diagnosticar i maneig conjunt amb psicologia de pacients amb TCA greus hospitalitzats.
5. Conèixer i saber demanar sol·licitud de ratificació d'ingrés involuntari en circumstàncies específiques.
6. Conèixer i valorar adequadament el risc de suïcidi i heteroagressivitat en pacients hospitalitzats.
7. Coneixements teòrics i realització autònoma de la TEC (mínim de 30 sessions).

N. INTERCONSULTA PSIQUIATRIA ADULTS

Durada: 3 mesos

1. Conèixer i saber diagnosticar i tractar els quadres més habituals a la Interconsulta: Sd. Confusional, Demències, Trastorns adaptatius, enolisme.
2. Aplicar correctament el MEC per valoració cognitiva dels pacients ingressat a altres serveis.
3. Conèixer la utilització dels psicofàrmacs a Interconsultes: indicacions, efectes secundaris, ajust de dosis, interaccions.
4. Conèixer les malalties orgàniques amb presentació psiquiàtrica (endocrines, infeccioses, neurològiques, etc.).
5. Conèixer els fàrmacs causants de patologia psiquiàtrica: corticoides, antiparkinsonians, antiinfecciosos.
6. Conèixer els efectes diaris dels psicofàrmacs amb repercussió greu: nefropatia, parkinsonisme, hiponatrèmia, convulsions, agranulocitosis obst. int.

7. Realitzar com a mínim 50 interconsultes amb supervisió decreixent.

O. CASD

Durada: 2 mesos

1. Conèixer indicacions i circuit d'ingressos programats per desintoxicació d'alcohol i/o altres drogues i el seu abordatge durant la hospitalització.
2. Conèixer i detectar comorbiditat psiquiàtrica i mèdica i el seu abordatge durant la hospitalització (min 6 pacients).
3. Conèixer i realitzat abordatge dels motius més freqüents d'interconsulta psiquiàtrica amb addiccions.
4. Conèixer i saber indicar ambulatoriament els diferents tractament per desintoxicacions i deshabitacions específiques (tabaquisme, PMM, interdictors d'alcohol...).
5. Valorar i detectar adequadament la patologia mèdica comórbida en les addiccions (Hepatitis, VIH, deterior cognitiu).
6. Conèixer les diferents teràpies psicològiques (individuals i grupals) en el abordatge dels pacients amb addiccions.
7. Conèixer indicacions i les funcions de treball social en el abordatge de les addiccions i derivacions a altres recursos específics.

Quart any de residència

P. CSMA

Durada: 4 mesos

1. Realitzar 40 primeres visites de les patologies més prevalents i importants amb autonomia realitzant diagnòstic i PT adequats.
2. Coordinació adequada amb la primària i amb psiquiatria per realitzar altes i devolució del pacient.
3. Conèixer i participar en les principals teràpies psicològiques (TCC, Mindfulness...) tant individuals com grupals.
4. Conèixer i participar en els programes d'atenció comunitària i domiciliària: TMS, PAE-TPI, PAICSAMEC, SEMS-DI.
5. Presentar casos amb tòrpida evolució a discutir en sessió per valoració de pauta realitzada fins el moment i de possibles alternatives terapèutiques.

Q. HOSPITAL DE DIA

Durada: 3 mesos

1. Realitzar diagnòstic, seguiment i tractament amb perspectiva biopsicosocial i en coordinació amb la resta de professionals d'un mínim de 15 pacients amb indicació d'ingrés a Hospital de dia.
2. Participar en procés terapèutic en coordinació amb psicologia d'un mínim de tres pacients amb TCA ingressats a Hospital de dia.
3. Conèixer i aplicar el tractament amb Esketamina per la depressió resistent.
4. Saber identificar criteris d'ingrés i característiques dels pacients d'Hospital de dia de diferent perfil de pacient que es beneficiarien d'altre recurs (UHA, CSM. Hospitalització domiciliària).

R. REHABILITACIÓ

Duració: 2 mesos

1. Conèixer les tècniques bàsiques de rehabilitació I: Avaluació d'habilitats i dificultats funcionals.
2. Conèixer les tècniques bàsiques de rehabilitació II: Millora d'habilitats social i programes específics de rehabilitació.
3. Conèixer i coordinar-se amb els recursos sanitaris (Centre de dia) i no sanitaris (pisos protegits, residències assistides, tallers ocupacionals, associacions de pacients i familiars, etc.) orientats al suport del malalt TMS.
4. Conèixer indicacions i coordinacions adequades amb diferents recursos d'inserció laboral (OTL CIO, Pre-Laboral i social (Club Social)).
5. Conèixer les indicacions de derivació i funcions del PSI i participar conjuntament amb l'equip en el seguiment comunitari d'un mínim de 4 casos.

S. PSICOGERIATRIA

Durada: 2mesos

1. Realitzar diagnòstic, seguiment i tractament d'un mínim de 16 pacients geriàtrics en diferents recursos tant d'atenció ambulatoria, hospitalària o residencial.
2. Conèixer les particularitat de la farmacocinètica i farmacodinàmia en la població geriàtrica i la utilització adequada dels psicofàrmacs en el pacient major de 65 anys.

3. Conèixer i tractar adequadament els trastorns més freqüents d'inici en població geriàtrica: Demències o altres trastorns de base orgànica com el delirium, trastorns adaptatius, trastorns depressius, trastorns delirants.
4. Conèixer l'evolució habitual dels TMS dels principals TMS: T.bipolar, Esquizofrènia i altres trastorns psicòtics, T.depressiu recurrent a l'arribar a l'edat geriàtrica i les particularitats del seu abordatge bipopsicosocial.
5. Saber coordinar-se amb altres professionals (treball social, psicòlegs...) i conèixer els recursos disponibles per aquest tipus de població (centres sociosanitaris, residències, unitat psicogeriatria).
6. Conèixer i saber aplicar algunes de les proves de cribatge per valorar possible deterior cognitiu i la capacitat volitiva d'aquests pacient.

Cinquè any de residència

T. UNITATS CLINIQUES I d'INVESTIGACIO ESPECIALITZADES

Durada: 7 mesos

Unitats /programes recomanats per realitzar a la Unitat Docent d'Althaia per completar els 7 mesos.

1. **SEMS-DI**: Programa d'atenció especialitzada a la Discapacitat Intel·lectual.
2. **PAE-TPI**: Programa d'atenció específica als primers episodis psicòtics.
3. **PSI**: Programa de seguiment individualitzat de malalts TMS.
4. **PEPSH**: Programa de prevenció del suïcidi en pacient psiquiàtric hospitalitzat.
5. **PTEA**: Unitat de Trastorn del Espectre Autista.

Objectius específics:

- Conèixer el funcionament i participar activament en tots el programes que formen part de la rotació.
- Participar en la investigació desenvolupada per els diferents programes de que consta la rotació.
- Presentar com primer firmant 2 comunicacions a Congressos o bé 1 publicació en revista indexada derivada de la investigació realitzada en aquets programes/Unitats.

U. Rotacions lliures

Durada: 4 mesos

Formació complementària optativa d'elecció lliure, mitjançant una rotació o dos en un altre hospital nacional o estranger (preferentment de la mateixa comunitat autònoma) sempre prèvia validació raonada de la Comissió de Docència, i havent realitzat el procediment de tramitació de rotacions externes.

Objectius específics

- L'objectiu és el de profunditzar en els aspectes teòrics i sobre tot en les pràctiques del recurs, programa, o unitat que es realitzi.
- Els objectius específics i la valoració de la seva consecució seran establerts pel responsable del recurs, programa o unitat corresponent.
- Presentar sessió clínica en la Unitat Docent resumint les activitats realitzades durant la rotació o rotacions externes.

Atenció continuada / Guàrdies

PROGRAMA DE GUÀRDIES DELS RESIDENTS DE SALUT MENTAL

Lliurança post-Guàrdia:

Com la resta de professionals de l'Hospital, els residents tenen dret a lliurar després de realitzar les guàrdies. Les guàrdies realitzades en dissabte es lliuraran el dilluns.

Supervisió Guàrdia:

Els Mirs de psiquiatria realitzaran les seves guàrdies acompanyat d'un metge adjunt, responsable de la guàrdia, durant tota la residència.

Objectius Generals de les Guàrdies

- Realitzar un número de guàrdies mensuals: un mínim de 3
- Adquisició progressiva de coneixements i habilitats a les Guàrdies, amb supervisió decreixent fins a la total autonomia i responsabilitat semblant a la dels adjunts

Valoració de la Rotació

Al final de cada any de Residència el Tutor i el adjunt responsable docent de Guàrdies realitzaran la avaluació anual de l'atenció continuada de cada Resident omplint la Fitxa d'avaluació de la rotació.

Guàrdies per any de residència i objectius específics:

PRIMER ANY DE RESIDENCIA:

Els primers 6 mesos realitzaran guàrdies a Urgències Mèdiques supervisats per un metge responsable.

1. Realitzar una història clínica completa.
2. Valorar adequadament l'exploració física i les proves complementaries mèdiques bàsiques (analítiques, E.C.G, Rx de tòrax, etc.).
3. Saber realitzar mitjançant el punt anterior un *screening* d'urgències i diagnòstic diferencial de les patologies mèdiques més freqüents i greus (infeccions, infart, pneumònia, EPOC, etc.).
4. Realitzar una sessió clínica durant la rotació.

Els següents 6 mesos realitzaran guàrdies a Salut Mental amb la supervisió d'un metge especialista responsable.

1. Realitzar una adequada anamnesis i exploració psicopatològica.
2. Realitzar diagnòstics sindròmics més freqüents a urgències: ansietat, depressió, psicosis.
3. Mantenir actitud empàtica amb pacients, familiars i resta de professionals.
4. Conèixer i realitzar adequadament els diferents apartats del informe d' urgències (antecedents somàtics, antecedents familiars i personals psiquiàtrics, malaltia actual, exploració psicopatològica, evolució, diagnòstic i tractament, etc.).

SEGON ANY DE RESIDENCIA

1. Detecció símptomes que orienten a presència de patologia orgànica i saber quan fer interconsulta.
2. Plantejar amb bon judici crític un pla terapèutic com a resolució de la urgència incloent tractament farmacològic i derivació a l'alta.
3. Mantenir actitud empàtica amb pacients, familiars i resta de professionals.
4. Organitzar i prioritzar l'atenció a urgències quan es elevada.

TERCER ANY DE RESIDENCIA

1. Plantejar una orientació diagnòstica precisa que tingui en compte tant la comorbiditat orgànica com psiquiàtrica.
2. Maneig amb notable autonomia de l'atenció més crítica a urgències (auto i heteroagressivitat, agitació, aspectes legals).
3. Capacitat de resoldre la majoria d'urgències pe sí sol, però amb acompanyament de l'adjunt.
4. Mantenir actitud empàtica amb pacients, familiars i la resta de personal sanitari.
5. Prioritzar i organitzar bé l'atenció a urgències quan és elevada.

QUART ANY DE RESIDÈNCIA

1. Maneig adequat i amb autonomia de les situacions crítiques a urgències (agitació, auto i heteroagresividad).
2. Orientar adequadament amb quasi total autonomia tots els diagnòstics psiquiàtrics específics i la causalitat o comorbiditat orgànica a urgències.

3. Aplicar adequadament, amb autonomia i bon judici el pla terapèutic de resolució de la urgència incloent quan és alta la derivació i prioritització del recurs ambulatori adient.
4. Aplicar adequadament aspectes legals d'urgències (ingrés involuntari, alta voluntària, informes judicials, aspectes legals de psiquiatria infantil, etc.).
5. Mantenir actitud empàtica amb els pacients, familiars i resta de personal sanitari.
6. Organitzar i prioritzar bé l'atenció a urgències quan és elevada.

CINQUÈ ANY DE RESIDÈNCIA

Realització d'atenció a urgències psiquiàtriques amb autonomia i responsabilitat similar a la de qualsevol adjunt.

Sessions clíniques i bibliogràfiques

La formació teòrica s'aconseguirà mitjançant les següents activitats obligatòries pel resident:

- Assistència a les Sessions Clíniques i Bibliogràfiques del Servei realitzades cada Dimecres de 8:30 a 10:00 hores durant els 5 anys de residència, on presentaran una per any de residència.
- Sessions Mensuals Multiprofessionals de Tutors i Residents (MIR, PIR i EIR) amb exposició per part del resident d'un tema prèviament preparat i posterior discussió. Realitzades un Divendres al mes de 8:30 a 10:00 hores, on presentaran una per curs-any de residència.

Altres aspectes de la formació

- Assistència al “Curs de Formació Teòrica per a Infermers Especialistes en Formació (EEF), Psicòlegs Especialistes en Formació (PEF) y Metges Especialistes en Formació (MEF) de Psiquiatria i Salut Mental” que es realitza durant els 2 primers anys de la residència. Per a aconseguir el certificat es requereix una assistència mínima del 80% de las sessions.
- Assistència als Cursos del Programa de Formació Transversal (PFT).
- De manera voluntària, la formació teòrica es complementarà amb l'assistència a Congressos, Jornades, Simpòsiums, etc. d'especial interès per a cada resident, amb l'autorització de Cap d'estudis, a proposta conjunta del tutor i del Cap de servei segons el Protocol de gestió de l'assistència i participació a cursos, seminaris o congressos i peticions de permisos (vacances, lleure i altres).

Els congressos han de ser sol·licitats pel resident amb la deguda antelació per a no interferir en les seves activitats assistencials programades i dintre d'una llista recomanada per la Unitat Docent segons el any de Residència. No es consideraran d'interès els actes patrocinats per la Indústria Farmacològica sense contingut docent.

Objectius

- Actualització sobre temes d'especial interès.
- Assistir a un mínim de 8 congressos, reunions o simpòsiums durant tota la residència.
- Realitzar resum anual, per escrit, dels congressos als que s'ha assistit i dels nous coneixements més rellevants, amb un nivell alt de MBE adquirit.

Normativa interna de sol·licitud de congressos per als MIR de psiquiatria d'Althaia, Xarxa Assistencial Universitària de Manresa

- Els congressos o altres jornades de formació que impliquin pèrdua de jornada laboral sempre han de ser acordats prèviament amb cada tutor i posteriorment autoritzats pel Cap de Servei. A més, és convenient (quan ocupin diverses jornades laborals) igual que les vacances que es comenten amb el responsable del dispositiu pel qual roten en la data del congrés.
- Normalment els Congressos que es sol·licitin han de tenir una certa relació cronològica amb el procés formatiu, de manera que no s'haurien de fer congressos especialitzats fins que no hagi rotat pel dispositiu (per exemple fer congressos d'infantil o drogues abans d'efectuar aquestes rotacions) etc.

- La presentació i acceptació d'algun pòster defensat o comunicació als congressos, com a primer firmant, dona prioritat per assistir-hi sempre que es compleixin els punts anteriors.
- Els congressos sol·licitats pels residents només seran aprovats si la sol·licitud es fa d'acord amb la llista i el cronograma que assenyala l'annex següent.
- Tots els permisos de formació han de seguir el protocol de gestió de l'assistència i participació a cursos, seminaris o congressos.

Llistat de congressos recomanats per la formació externa individual

El Pla de Formació externa Individual (FEI), es tracta d'un seguit de formacions externes a Althaia que s'han de realitzar durant la residència. Aquestes estan definides per a cada any de residència i per a cada especialitat, i el seu finançament està cobert pel pressupost de formació d'Althaia. La tramitació de les inscripcions s'ha de realitzar a través del portal del professional (Formació del Departament de RRHH), i no a través de Docència. A l'actualitat el FEI és aquest:

Especialitat	Any	Nom de la formació	Mes de l'any
Psiquiatria	R1	Curs TEC (FIDMAG)	Març
Psiquiatria	R2	Symposium internacional Controversias	25-26 abril 2024
Psiquiatria	R2	II Congreso Nacional SM Infanto Juvenil	15-17 febrer 2023
Psiquiatria	R2	19 Jornada de Societat Catalana de Psiq. Infantil	11 maig 2023
Psiquiatria	R2	Curso de Manual DSM -5	Març a Setembre
Psiquiatria	R3	Curso de Trastornos Esquizoafectivos Panamericana	20 març -11 Juny
Psiquiatria	R3	Simposium de Bipolares	15 Març 2024
Psiquiatria	R3	Congrés de Patologia Dual	17-20 abril 2024
Psiquiatria	R3	Patologias Resistentes	26-27 octubre 2023
Psiquiatria	R3	Curso de Patologia Dual y Trastornos Adictivos (Panamericana)	3 mesos durada
Psiquiatria	R4	Congreso Nacional Psiquiatria	Novembre
Psiquiatria	R4	Curso de Tratam. Trastorno Bipolar Panamericana	3 mesos durada
Psiquiatria	R4	European Psychiatry Association (EPA) Congress	6-9 abril 2024
Psiquiatria	R4	Curso De psicogeriatría y Trastornos Neurocognitivos (Panamericana)	3 mesos de durada

Psiquiatria	R5	Curso del TCA Panamericana	3 mesos de durada
Psiquiatria	R5	Curso de Medicina del Sueño Panamericana	20 març -19 setembre
Psiquiatria	R5	Curso Avances SM Reproduccion y Perinatal	Gener-Juliol Online
Psiquiatria	R5	Congreso Nacional Psiquiatria Legal	Octubre

Participació en comissions i comitès

Un metge especialista en formació de Psiquiatria, ha de participar en la Comissió de Docència (R-3 o R-4) si és elegit per a formar-ne part.

Pla de formació transversal (PFT)

La part central de la formació dels especialistes la constitueixen els coneixements i les habilitats pròpies de cadascuna de les especialitats. Però solament això, encara que fonamental i indispensable, no permet definir el que ha de ser i el que la societat espera d'un metge del segle XXI. Ja que, en part, hi manca definició i formació en aspectes humanístics, ètica de la professió, tècniques de comunicació, recerca mèdica i eines per a la gestió assistencial.

Tots aquests aspectes comuns a qualsevol de les especialitats són també importants en el bagatge dels futurs especialistes, i moltes vegades són els que permeten establir la diferència entre els bons tècnics i els excel·lents professionals.

Els arguments per a la incorporació d'aquestes matèries en la formació d'especialistes són diversos:

1. Canvis en el rol metge - malalt:
  - Es prima la defensa dels drets i l'autonomia del pacient (carta de drets i deures del malalt).
  - La població té major accés a la informació mèdica i augmenta la seva capacitat de comprensió i per tant, de decisió.
2. Canvis demogràfics que comporten cert desconeixement de la realitat social de la població immigrada (cultura, idioma, religió, vivència de la malaltia, etc.). Aquest fet fa més vulnerable a l'especialista, al posar en evidència les mancances en tècniques comunicatives explícites.
3. Llei 44/2003, del 21 de novembre d'ordenació de les professions sanitàries.
  - Aquesta llei en l'article 5 apartat 1c, ressalta el deure del professional a tenir cura d'aspectes ètics de respecte envers al pacient i que com a resultat d'una bona comunicació ha de poder, aquest últim, prendre decisions respecte a la seva salut.
  - La mateixa llei en el mateix article però en l'apartat 1b, diu que el professional té el deure de fer ús racional dels recursos de diagnòstic i terapèutics. En definitiva, ha de conèixer la dimensió econòmica de la infra o suprautilització o de la utilització inadequada dels recursos que es tenen a l'abast.

El Programa Formatiu Complementari (PFT) té la voluntat d'oferir formació complementària en matèries rellevants en la pràctica clínica diària, que no estiguin incloses en la formació pregrau ni s'ofereixin habitualment en cursos de postgrau i mestratges.

No pretén ser una formació exhaustiva en cap aspecte, sinó assegurar la capacitat bàsica en cada una de les àrees, que després cada hospital o cada especialista podrà anar completant.

En definitiva no es tracta de matèries complementàries u optatives, sinó de coneixements i habilitats generals, comuns a totes les especialitats i exigibles a qualsevol professional que vulgui respondre a les expectatives que ha posat en ell la societat.

Aquest document recull la formació a la comarca del Bages dels metges residents, tant en l'àmbit de l'atenció Hospitalària com en el de l'Atenció Primària. Cal fer esment, que des del 1997 aquesta formació es ve impartint de manera conjunta entre les dues Institucions implicades, actualment: Althaia i l'Institut Català de la Salut (ICS). Ambdues Institucions aporten els recursos materials i humans per impartir les matèries d'aquest programa formatiu.

Les funcions de coordinació del Programa van a càrrec del Dra. Laura Camps Vila, Cap d'Estudis de la Unitat Docent Multiprofessional d'AFiC de la Catalunya Central de l'ICS i el Dr. Ramon Santistevé Prat com a Cap d'Estudis de la Fundació Althaia amb la col·laboració indispensable dels responsables de cada curs.

Les activitats docents es portaran a terme durant els dos primers anys de residència i la metodologia de la formació serà tant amb la incorporació de coneixements teòrics i com en forma de seminaris participatius de casos pràctics.

El PFT inclou, també, un programa de formació en coneixements teòrics centrat en la resolució de la patologia més prevalent atesa a Urgències mèdiques d'adults i Traumatologia.

NORMES D'ASSISTÈNCIA

L'assistència es obligada per als residents de totes les especialitats.

L'assistència mínima s'ha fixat en un 80%. Per als participants que assoleixin aquest percentatge, els coordinadors de cada mòdul valoraran conjuntament amb els professors, la suficiència de cada participant, segons els mecanismes avaluadors establerts.

PROGRAMA DOCENT

Mòdul Inicial (R1).....	63 hores
• Jornada Formativa/Informativa.....	4 hores
• Formació sobre les TICs d'Althaia (ETM i ETF).....	3 hores
• Formació sobre recursos Bibliogràfics/UpToDate.....	2 hores
• Urgències Mèdiques Adults.....	32 hores

• Curs d'Urgències a COT.....	8 hores
• Taller pràctic de sutures.....	2 hores
• Suport Vital Avançat (SVA).....	12 hores
Mòdul I (R1, als 5-6 mesos).....	37 hores
• Curs d'Introducció a la Farmacologia General.....	13 hores
• Curs d'Habilitats comunicatives Sanitari-Pacient.....	11 hores
• Curs d'Habilitats comunicatives Interprofessionals.....	10 hores
• Formació en Seguretat del Pacient I.....	3 hores
Mòdul II (R2).....	41 hores
• Curs Metodologia d'investigació i bioestadística.....	32 hores
• Curs de Bioètica.....	8 hores
• Formació en Seguretat del Pacient II.....	1 hora
Mòdul Final (R5).....	7 hores
• Gestió Clínica Aplicada.....	7 hores
TOTAL HORES PFT.....	148 HORES

Activitat de recerca

INICIACIÓ A L' INVESTIGACIÓ CLÍNICA PSIQUIÀTRICA

Objectius

- Coneixement bàsic d'epidemiologia psiquiàtrica i de les variables fonamentals sociodemogràfiques i clíniques, de la investigació psiquiàtrica clínica.
- Familiaritzar-se amb la recollida de dades en el sistema informàtic (Access) i pràctica estadística (SPSS).
- Participació en un mínim de 4 estudis clínics enviats a congressos durant tota la residència.

INTRODUCCIÓ, CONCEPTE I UTILITZACIÓ DE MEDICINA BASADA EN LA EVIDÈNCIA (MBE) I DE LA COMUNICACIÓ CIENTÍFICA

Objectius

- Conèixer el concepte de MBE i dels diferents tipus d'estudis i la seva situació en la jerarquia de nivells d'evidència, mitjançant la lectura de "Concise Guide to evidence based Psychiatry" (4).
- Aprendre la lectura crítica de bibliografia i exercir-la pràcticament mitjançant la discussió de al menys 10 articles durant tota la residència.
- Elaborar presentacions i aprendre tècniques de comunicació i exposició pública, i realitzar un mínim de 8 sessions o presentacions durant tota la residència.

ACTIVITAT DE RECERCA

L'oferta de recerca de la Unitat Docent té aquestes línies principals:

- Compliment de tractament amb Trastorns Mentals severos.
- Tr.Bipolar.
- Conducta suïcida.
- Discapacitat intel·lectual, TEA i Trastorn de Conducta.

El MIR pot participar en aquestes línies i també en altres que pugin aparèixer. Les activitats de recerca en que participa el resident han de quedar registrades en el llibre del resident.

Objectius

- Tots els MIR han de participar al menys en 1 treball de recerca que sigui publicat en una revista amb impacte factor.

TREBALL DE RECERCA

Durant la residència s'haurà de participar en un treball de recerca. A mitjans del darrer any de la residència s'haurà de lliurar una memòria on consti la descripció de l'estudi (protocol de recerca) i es detalli quina ha estat la participació en el mateix.

Pla Individual de Formació

L'especialista en formació a l'inici de la seva formació, durant l'acolliment a la Unitat Docent, ha de rebre dels responsables de la docència de cada Unitat, Cap de Servei i Tutor la guia o itinerari formatiu tipus de la Institució i el seu Pla Individual de Formació (PIF).

PLA INDIVIDUAL DE FORMACIÓ DE CADA RESIDENT

El pla individual de formació és individual per a cadascun dels especialistes en formació, s'ha d'ajustar a la guia o itinerari formatiu tipus i serà adaptat individualment, si fos necessari al grau d'adquisició de competències a causa d'incidències relacionades amb l'especialista en formació (baixes laborals, absències justificades i contemplades en la regulació laboral i a possibles deficiències d'aprenentatge).

Ha de constar en tots i per a cada any de formació:

- Les rotacions i els objectius que es volen aconseguir en cadascuna d'elles, tant en coneixements, habilitats i actituds.
- Les sessions clíniques recomanades, en les quals ha d'assistir i en les quals hauria de participar realitzant la presentació.
- Les guàrdies que ha de fer, almenys el cronograma i el número per mes i molt millor el pla de guàrdies a 6 mesos.
- Ha de donar informació de les activitats de recerca en què podrà participar.
- Se l'informarà i lliurarà la documentació de les activitats de formació transversal o genèrica.

Bibliografia

- BOE del sábado 4 de marzo del 2023, sección I (paginas 32231-32291) referente a la nueva especialidad de Psiquiatría Infantil y la de Psiquiatría de Adultos de 5 años <https://www.boe.es/boe/dias/2023/03/04/pdfs/BOE-A-2023-5700.pdf>
- *REAL DECRETO 183/2008*, de 8 de febrer, pel que es determinen i classifiquen les especialitats en Ciències de la Salut i es desenvolupen determinats aspectes del *sistema de formació sanitària especialitzada*.
- *REAL DECRETO 146/2006*, de 6 d'octubre de 2006, pel qual es regula la relació laboral especial de residència per a la formació d'especialistes en Ciències de la Salut.
- *Ley 44/2003*, de 21 de novembre, d'ordenació de professions sanitàries.

XARXA ASSISTENCIAL
UNIVERSITÀRIA DE MANRESA
Dr. Joan Soler, 1-3 - 08243 Manresa

Tel. 93 875 93 00
Fax 93 873 62 04

althaia@althaia.cat
www.althaia.cat